

**BO‘LAJAK YOSH OFITSERLARDA QO‘MONDONLIK
VA BOSHQARUV JARAYONIDA “SOFT SKILLS”
KO‘NIKMASINI ASOSIY TUTGAN O‘RNI VA ROLI**

SOXIBOYEV Z.E.

*dotsent, podpolkovnik, Chirchiq OTQMBYU Taktika kafedrası
katta o‘qituvchisi.*

Annotatsiya. Ushbu maqolada oliy harbiy ta’lim muassasalarida bo’lajak yosh ofitserlarning “Soft Skills” ko’nikmalarini rivojlantirishning o’ziga xos jihati, ahamiyatli tomoni, bo’linmalar bilan kundalik faoliyat va amaliy mashg’ulotlarda shaxsiy tarkib bilan mustahkam aloqa o’rnatish, mohirona boshqarish, oldinga qo’yilgan vazifalarni o’z vaqtida aniq sifatli bajarilishini ta’minlaydigan yumshoq ko’nikmalar yoritib berilgan.

Tayanch so‘zlar: “Soft Skills”, uslublar, ko’nikma, malaka, tarbiya, ta’lim, kompetentlik, qobiliyat, bilim, maxsus qobiliyat, psixologik tayyorgarlik.

Аннотация. В данной статье раскрывается уникальный аспект развития навыков “Soft Skills” будущих молодых офицеров в высших военных учебных заведениях, важность установления прочных взаимоотношений с личным составом в повседневной деятельности и практических занятиях с подразделениями, умело управление, мягкая выделены навыки, обеспечивающие своевременное и точное выполнения поставленных задач.

Ключевые слова: “Soft Skills”, методы, умение, способность, обучение, образование, компетентность, способность, знание, специальных способностей, психологических подготовка.

Annotation. In this article, the unique aspect of the development of “Soft Skills” skills of future young officers in higher military educational institutions the important aspect, the establishment of strong communication with personnel in daily activities and practical exercises with units, skillful management, the soft skills that ensure timely and accurate quality performance of the tasks set forth are highlighted.

Keywords. “Soft Skills”, methods, skill, ability, training, education, competence, ability, knowledge, special abilities, psychological preparation.

Ma'lumki, Respublikamizda harbiy kadrlar tayyorlash davlat xavfsizligini ta'minlashning ustuvor yo'nalishi hisoblanadi. Bugungi kunda oliy harbiy ta'lim muassasalarida zamonaviy dunyoqarashga ega bitiruvchisi qo'shinlarga kirib kelayotgan qurol-yarog' va harbiy texnikadan foydalanish bo'yicha mustahkam fundamental bilim va ishonchli amaliy ko'nikmalarga ega bo'lishi, shuningdek, turli-xil sharoitdagi har qanday o'zgarishlarga tezkorlik bilan javob berish, tezkor qaror qabul qilish, malakali bo'lishi kerakligini taqozo etmoqda.

Ushbu harakatlarni bajarish davomida yosh bo'lajak komandirlarda resurslarni taqsimlash, vaqtni boshqarish va shu bilan birga jangovar va jangovar tayyorgarlik vazifalarini hal qilishda harbiy qismlarga malakali rahbarlik qilish. Bundan tashqari, innovatsion qurollarning zamonaviy turlari bugungi kunda o'z rivojlanishida turli shakllarga ega bo'lib, ko'pincha dushman bilan to'g'ridan-to'g'ri aloqani talab qilmaydi, o'z mohiyati va mazmuniga ko'ra ularni boshqarish, ishlatish va faoliyat ko'rsatish uchun murakkab tizimlardir.

Ushbu maqolaning dolzarbligi shundaki Oliy harbiy ta'lim muassasalarida bo'lajak yosh ofitserlarda "Soft Skills" ko'nikmalarini rivojlantirish masalalari va shakllantirish usullari yoritib berilgan. Maqolaning umumiy mazmun mohiyatida Chet ellik olim **P. Andersonning** "Soft Skills" ko'nikmalarni shaxsda rivojlantirish omillari asarlariga asoslanib boshlamoqchiman.

"Soft Skills" – bu jamiyatdagi barcha insoniyat olamida va ularning shaxsiy hayotida muvaffaqiyatli bo'lishga yordam beradigan norasmiy ko'nikmalar, o'zaro aloqalarni o'rgatish yoki boshqaruv ko'nikmalarini shakllantirish asosiy mezon sifatida o'rganish tushuniladi.

"Soft Skills" odamlar o'zlari uchun hatto profesional sharoitda ham aloqalarni yaxshilash uchun "Soft Skills" rivojlantirishga harakat qilishadi. Misol uchun "Emotional intelligence" kitobida hissiy intellektni ilgari surib, tushunish va his qilish qobiliyatini yaxshilashga ko'mak beradi. Bu o'z navbatida insonlar shaxsiga ular bilan muloqot o'rnatishga kuchli ta'sir ko'rsatadi.

Maqolani chop etishda **Crucial Conversations** asarlarini ham chuqur tahlil qilib, shuni aytish mumkinki shahslararo muloqotlarni o'rnatishda og'ir mavzularni muhokama qilishga yordam beruvchi va shaxsning o'z fikrlarini mustaqil ifodalash va intizomli ravishda qaror qabul qilish, professional rivojlanishi uchun muhim omil ekanligi o'z isbotini topgan.

Keling avvalo sizlar bilan bu ko'nikmalar qachon qayerda paydo bo'lganligini bilib olaylik .

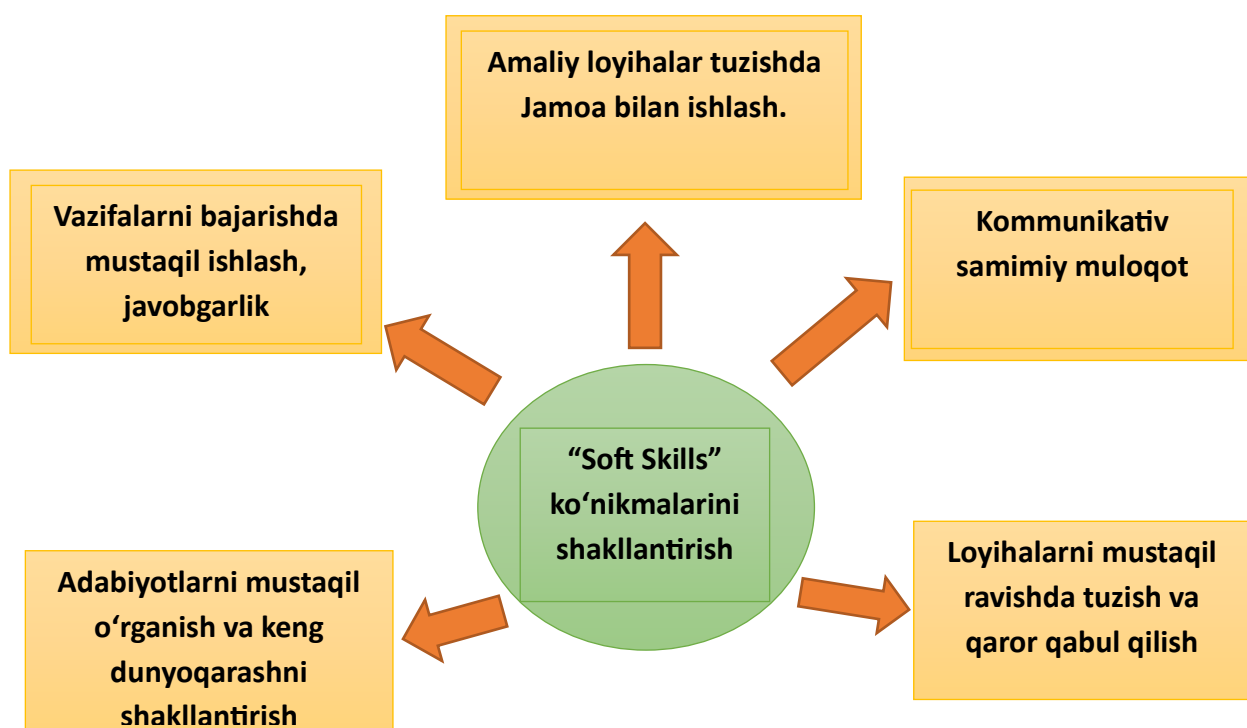

Soft va Heard (Qattiq va yumshoq ko'nikmalar) atamalari 1959 yildan beri harbiy ishlarda paydo bo'lganiga qaramay, bugungi kunda yangi ko'nikmalarni rivojlantirishga yondashuvlarni qayta ko'rib chiqish, tuzatish va ularning kasbiy, shaxsiy va raqamli rivojlanishi uchun ekologik sharoitlarni shakllantirish masalasi mavjud. OHTM da tahsil olayotgan kursant bo'lajak ofitser sifatida tez, chaqqon va jadal rivojlanishi va bo'linmani mohirona boshqara olishi uchun o'ta muhim ko'nikma hisoblanadi.

“Yumshoq ko'nikmalar” tushunchasi "Yumshoq ko'nikmalar" atamasi Ingliz tilidan tarjima qilingan yumshoq qobiliyatlar *"yumshoq"* qobiliyatlar yoki *"moslashuvchan"* qobiliyatlarni anglatadi.

“Soft Skills” ko'nikmalar boshqa odamlar bilan samarali va uyg'un munosabatda bo'lishga imkon beradigan shaxsiy fazilatlaridir, masalan, **samarali muloqot**. Shu bilan birga, kontseptsianing mazmunli tomoni atrof-muhit va shaxsiy resursni integratsiyalashgangini tushunishni talab qiladi.

Moslashuvchan ko'nikmalar (ingliz tilining yumshoq qobiliyatlari) - bu har-bir faoliyat turida, ish jarayonida muvaffaqiyatli

ishtirok etish, yuqori mahsuldorlik uchun mas'ul bo'lgan va o'zaro bog'liq bo'lmagan ko'nikmalar to'plamidir.

Yumshoq ko'nikmalarni rivojlantirish muammosi bilan turli vaqtlarda ko'plab olimlar shug'ullangan, ular "yumshoq ko'nikmalar" tushunchasini turli yo'llar bilan ko'rib chiqqanlar va aniqlaganlar, buni har birining idrok etish xususiyatlari va ilmiy qiziqish doirasi bilan izohlash mumkin.

Oliy harbiy ta'lim muassasalarda tahsil olayotgan bo'lajak yosh ofitserlarida ushbu ko'nikmalarni rivojlantirishning asosiy omillari quyidagilarni o'z ichiga qamrab oladi:

Etakchilik - bo'lajak ofitser o'z faoliyatida etakchilik qilishi - bu jamoaning hamjihatligi, intizomi va ma'naviyatini rag'batlantirishda qo'l ostidagilar bilan oldinga qo'yilgan vazifalarni o'z vaqtida bajarish, maqsadlariga erishish uchun muvaffaqiyatli boshqarish, ta'sir qilish va o'z-o'ziga ishonch va ilhomlantirish qobiliyatlari hisoblanadi.

Nima uchun ushbu ko'nikmalar zarur; Oliy harbiy ta'lim muassasalarda tahsil olayotgan bo'lajak yosh ofitserlarning rahbarlik faoliyati juda muhim, chunki u bo'linmada yuksak intizomni ta'minlaydi, kundalik va jangovar harakatlarni vazifalarni aniq maqsadlariga yo'naltiradi, jamoalarning birdamligini ta'minlaydi va harbiy xizmatchilar o'rtasida ishonch va ma'naviyatni uyg'otadi, natijada murakkab va qiyin sharoitlarda jangovar harakatlarning samaradorligi va muvaffaqiyatini ta'minlaydi.

Bo'lajak ofitserlarda etakchilik mahoratini qanday oshirish mumkin? Etakchilik mahoratini oshirish, ayniqsa yosh ofitser sifatida, doimiy shaxsiy rivojlanish, jamoani tushunish va ularning ehtiyojlari va oldiga qo'yilgan vazifa maqsadlariga moslashtirishni o'z ichiga oladi.

Yetakchilik mahoratlarini quyidagi uslublar orqali rivojlantirish mumkin:

o'z-o'zini anglash va o'z-o'zini takomillashtirish; kuchli va zaif tomonlaringizni muntazam ravishda baholang. Fikr-mulohazalarni izlang va unga ochiq bo'ling. Uzlüksiz harbiy-pedagogik ta'lim jarayonida faol ishtirok eting.

samarali muloqot: qo'l ostidagilar bilan aniq, qisqa va to'g'ridan-to'g'ri muloqot qilish san'atini egallang. Nazariy va amaliy mashg'ulotlar davomida og'zaki va og'zaki bo'lmagan belgilarning ahamiyatini tushuning. *Misol uchun:* sizning xatti-harakatingiz jamoangiz uchun standartni belgilaydi. Boshqalardan kutmagan qadriyatlar va axloqni namoyish eting.

jamoda faol ishlash va o'zaro aloqani rivojlantirish: harbiy jamoaning har

bir harbiy xizmatchilarning xissiyotlarini to'g'ri tushunish va qadrlash orqali bo'linmangizda ishonch va hurmatni mustahkamlang. Har bir faoliyat turidan so'ng ularni rag'batlantiring.

moslashuvchanlik: moslashuvchan va etakchilik uslubingizni har bir vaziyat talablariga va jamoangiz ehtiyojlariga moslashtirishga tayyor bo'ling.

qaror qabul qilish va mas'uliyat: bo'linmani boshqarishda aniq qarorlar qabul qiling va ularni ijrosiga rioya qiling. Jamoangizda javobgarlik madaniyatini targ'ib qiling.

Yuksak uslubiyotchi : qo'l ostidagilaringizga murabbiy bo'ling. Ularni to'liq salohiyatini o'z vaqtda ro'yobga chiqarishga yo'naltiring, fikrlarini qo'llab-quvvatlang va ilhomlantiring. Ushbu strategiyalarni etakchilik yondashuvingizga kiritish nafaqat yosh harbiy ofitser sifatidagi samaradorlikni oshiribgina qolmay, balki sizning qo'mondonligingiz qo'l ostidagilarni ham eng yaxshi natijaga erishishga ilhomlantiradi.

Qo'l ostidagi shaxsiy tarkibni mohirona boshqarish va taktik mahoratni oshirish usullari: bo'lajak yosh ofitser sifatida o'z taktikangizni yaxshilash uchun quyidagi tezkor qadamlarni bajaring:

1. Uzlüksiz ta'lim: harbiy fanlarga oid kitoblar, o'quv qo'llanmalar, rahbariy hujjatlar talablarini va harbiy jurnallarni o'qish orqali eng so'nggi mintaqada va jahonda yuz berayotgan harbiy siyosiy vaziyatlarni to'g'ri tahlil qiling, yangi taktik

harakatlardan xabardor bo'ling. Taktik vazifalarga oid dolzarb baxs, munozaralarda faol ishtirok eting.

2. Trening simulyatsiyalari: muntazam taktik modulyatsiya va simulyatsiya vositalaridan va shartli urush o'yinlarida faol ishtirok eting. Haqiqiy harbiy hayot rejasi ustida ko'proq ish tuting.

3. Olib borilgan harakatlarni ko'rib chiqish rejalashtirilgan va aslida nima sodir bo'lganini baholash uchun to'liq tahlil o'tkazing. Muvaffaqiyatlardan ham, muvaffaqiyatsizliklar natijalarini tahlil qilib o'rganing.

4. Harbiy faoliyatda jismoniy va ruhiy salomatlik: fuqorolik hayotda va harbiy faoliyatda eng yuqori jismoniy holat va ruhiy mustahkamlikni saqlang.

5. Moslashuvchanlik: Jangovar harakatlarda dushman harakati va texnologik yutuqlarga asoslangan taktikalarni moslashtirish va rivojlantirishga harakat qiling.

6. Etakchilik ko'nikmalarini rivojlantirish: o'z qobiliyatlarizdan kelib chiqib etakchilik ko'nikmalarini rivojlantiring, chunki kundalik va jangovar vazifalarni samarali bajarish davomida yetakchilik qilish va hal qiluvchi harakatlarni amalga oshirish o'ta muhimdir.

7. O'zaro hamkorlik va yutuq: harbiy-pedagogik ta'lim jarayonida jamoaviy harbiy forumlar va seminarlarda, harbiy-ilmiy anjumanlarda faol ishtirok eting, qo'l ostidagi shaxsiy tarkib, tengdoshlar va murabbiylar bilan fikr va mulohazalar o'tkazing va aniq muloqot o'rnatib.

XULOSA

Xulosa qilib aytish mumkinki oliy harbiy ta'lim muassasalarida bo'lajak yosh ofitserlarning "Soft Skills" ko'nikmalarini rivojlantirish zamonaviy armiyamizning asosiy maqsadi bo'lib, unda komandirlarning qo'l ostidagi shaxsiy tarkibni kundalik va jangovar harakatlar davomida ularga yetakchilik qila olish qobiliyatlari va ko'nikmalari juda ham muhim o'rin tutadi. Shu nuqtai nazarda yosh bo'lajak ofitserlarning yumshoq ko'nikmalarini shakllantirish bu muvaffaqiyat kalitidir. Chunki ushbu ko'nikmalar orqali komandir o'z jamoasi bilan vaziyatning har qanday sharoitida ham ular bilan ochiq muloqot qila olish, ularni mohirona boshqara olish darajasi va maqsadiga yeta oladi. Bu ko'nikmalar orqali nafaqat oldiga siljish, balki yosh bo'lajak ofitserlarning harbiy-kasbiy kompetentlikni shakllantirish kasbiy mohirlik, ijod, ko'nikmalarini hosil qilish, muomala madaniyati, pedagogik texnika malakalarini shakllantirish, tarbiyachilik mahoratining dastlabki malakalarini tarkib toptirishni asosiy maqsad qilib belgilaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasining O'RQ-637-sonli "Ta'lim to'g'risida" Qonuni 23.09.2020 y.
2. O'zbekiston Respublikasining Mudofaa doktrinasini. 2018 yil 9 yanvar.
3. Anderson, P. "Leadership and "Soft Skills" for Military officers, A Strategic Guide". Military press. Bo'lajak ofitserlarda rahbardik va boshqaruv ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan o'quv qo'llanma. (2018).
4. Goleman, D. " Emotional Intelligence Bantam Books". (1995). Emotsional intellekt va uning "Soft Skills" ko'nikmalarini rivojlantirishdagi ahamiyatli mashhur asar.
5. Katz, R.L. Menejment va rahbarlikdagi "Soft Skills" ko'nikmalari haqidagi klassik maqola. (1974).
6. Maxwell, J.C. Liderlik va boshqaruv ko'nikmalarini rivojlantirish bo'yicha amaliy tavsiyalar to'plami. (2007).
7. Abdurahimova D. Harbiy pedagogika. Darslik. T.: Akademiya, 2022.
8. Abdurahimova D.A., Abidjanova M.A. Harbiy ta'lim tizimida innovatsion ta'lim texnologiyalaridan foydalanish. O'quv qo'llanma.: "Akademiya" nashriyoti 2021 y.

